









Bof. 1







1465
Bosc. n. 1.

1465
—
1



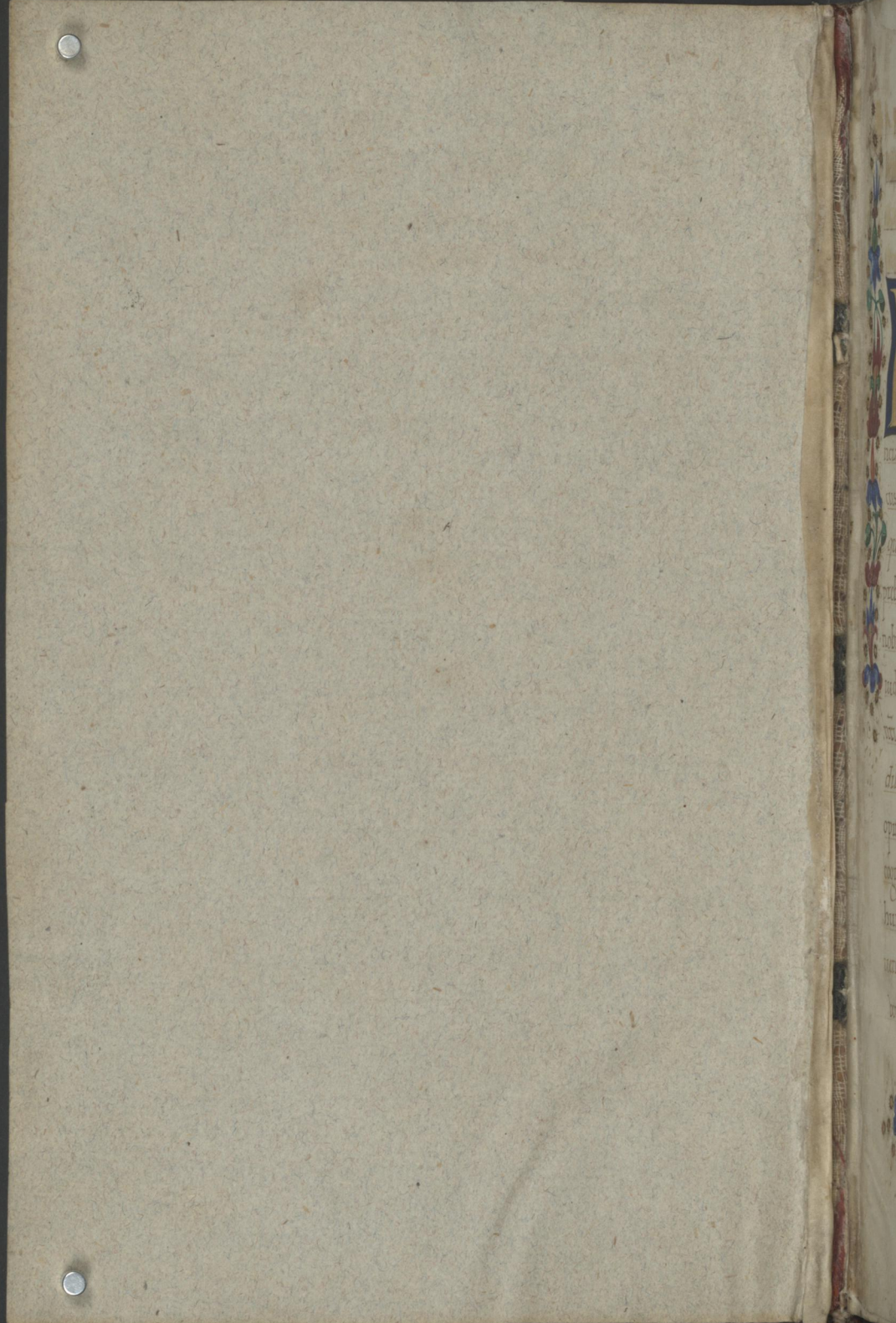
Wachdreeser Hilschitzger. R. uwe
Jenr 1704 in Enc To 52 (2)

B. o. 1.

1722
No. 1

we





Dieses Buch wurde im Februar 1953
von Restaurator Hans Heiland, Gera,
restauriert.





APRISTE GYARINI

Belus ad nobilem adhibet

et ingenii tui elega

nciam ut sponit tua nō in diui

ciis aut maiorū imaginibus

que tibi largi manu fortuna

prebuit sed in uirtute veram

nobilitatem repositam esse antea

iudicares Tam ex Iuuenalis

nri Satyra qua eam materia

dilucide absoluit sic nuper eā

opinionem animo tuo inhesisse

cognoui ut ad capeffenda hec

humanitatis studia multo fer

uencior et alacriō euaseris Eapp

boni preceptoris officium esse duxi



ET SI MAFFEE

carissime, ea sit mor
et ingenii tui elega
nciam ut sponit tua nō in diui
ciis aut maiorū imaginibus
que tibi largi manu fortuna
prebuit sed in uirtute veram
nobilitatem repositam esse antea
iudicares Tam ex Iuuenalis
nri Satyra qua eam materia
dilucide absoluit sic nuper eā
opinionem animo tuo inhesisse
cognoui ut ad capeffenda hec
humanitatis studia multo fer
uencior et alacriō euaseris Eapp
boni preceptoris officium esse duxi



Insigne hoc est
Matthie Regis
gavia carissimi
quem hic misit
codex ab ipso
vino. vide Lamb.
II. B. d. fol. c. 3
p. 994

aliqui tibi uiam et quendam quasi
studiorum cursum declarare.
per quem facillime istam audire
arem expleres et quasi adiectis
sponte currenti calcantibus te ipsum
duplicata cupiditate incitares.
Tuo igitur nomini libellum hunc
destinaui. ex quo tam graece quam
Latine et preceptoris in erudi
endis adolescentibus et ipsorum
discipulorum in studendo. tum
offitium. tum ordinem percipies.
Quod si qua erunt que ad te minime
pertinere intelligas. putabis me
non tam tibi quam ceteris sub tuo
nomine adolescentibus hoc perfe
ctum et discendi et studendi
commentariolum. uoluisse lar
giri. Tu ea tamen excerpes. quibus
te indigere senties. Neque dubita

uerim affirmare eos qui sub
eiusmōi institucōe docti fuerūt,
in eruditissimorū hominū nūo
aliqui hēndos esse. Ea et enī coll
egi que nō meo rē iudicio, qđ
non magnū ut pote adolescentis,
esse pōt sed doctissimorū et uirorū
et imprimis optimi pare
ntis mei quem longo iā tempore
in hoc dicendi munere exercita
tum fuisse nō te fugit. ad preci
piendi studendiq; rationē maxīe
conducē uidebant. Itaq; ea legēs
nō me sed ipm parentē loqui ex
stimabis, nihilq; scriptum esse
tibi persuadebis, qđ non longo
usu probatum sit. Ceterū ne
hoc uerbis falso ex tollere uidear,
tu rem iā uidebis et ut spero
precepta ipi assidua exercitacōe

vera esse cognosces;



ANTEA QUAM ad docendum stu-
dendique precepta ueniamus,
haud quaquam a proposito nostro ali-
enum esse uidebitur si adolesce-
ntes ipsos admonuerimus primum,
ut quod eis preceptor extrinsecus
tradere non potest discendi cupi-
ditatem ipsi per se sponte illam
arripiant, et ad hydropis simi-
litudinem se conforment, cui
ut inquit Ouidius, quo plus esse
potest plus sitiunt aquae. Sic et
ipsi quo plura in dies didicerint,
eo plura percipere et haurire et
inquit diuurnam sitim extin-
guere cupientes incitent, teneant
que illud assidue ante mentis oculos.

qd' **ISOCRATES** grecus precipit / Si
eris discendi studiosus / multa di-
sces / Excite aut ad eam audientiam
seipsos exhortabunt / si ut idem
inquit **ISOCRATES** / turpe ee cogita-
uerint mercatores / tot linea a-
maria nauigare / ut diuitias &
amplificent / iuniores vero re-
stitis uinetis ad preceptiores redē /
ut meliorem mentis habitum
constituant / Si aut ee uersaue-
rint nullam esse possessionem
doctrina honestiorem aut sta-
biliorem / Nam pulchritudines
& robur eiam si nullo morbo
diminuunt / certe senectus ipa
conficit / pecunie vero sepius in-
ertie causam q̄ adipiscende ui-
rtutis materiam prestant / Na-
sicut in extrema inopia positus

ISOCRATES

haud facile est emergere, ita omni-
rerum copia affluentes ad volu-
ptatem facillime alliciuntur.
Vbi autem voluptatis regnum adsit,
ibi difficile est virtutem consistere.

Q. si rebus imbecillitate non eas
prudenciam habebunt, ut id ani-
maduertere queant. parentum
erit officium ad id blandis vo-
cibus teneras illorum aures con-
sueficere, et minus a voluptatibus
deterrere, ut quod ab infanciam
imbiberint desiderium cum
aetate simul accrescat, et cum
adulti voluptatum sermones
audierint, quasi adhuc paternae
vocis precepta auribus insonent,
eos ut venena horreant, et dete-
stentur. Deinde in preceptore
colendo paternam sibi constituat

4
sanctitatem. Nam si cum con-
tempserint eius q̄. preceptionem
contemnunt necesse est. Neq̄.
existimandum est maiores illos
temere preceptorem sc̄li volui-
sse parentis esse loco. sed ut ille
maiore cum diligencia beniuo-
lenciaq̄. eos instruēnt. Ipi aut̄
uenerabundi eius dicta velut e-
piterna quadam affectione ma-
nencia obseruanda esse crederēt.

Quocirca et in re alexandri ma-
gni exemplum imitabunt. qui
non minus se Aristoteli precep-
tori q̄. philippo patri debere pre-
dicabit. p̄ea q̄. ab hoc esse im̄-
ab illo et bene esse accepisset. Qui
vero anim⁹ ita institut⁹ fuerit.
optimam de se spem pollicebitur.
ut om̄ium non modo expecta-

Alexander ma

Crispus

I

cionem; sed etiam vult sic superari? Nam ut ait Crispus ubi intenderis ingenium valet. IMPERIIS autem id cauendum erit, ne rudibus et indoctis ab initio preceptoribus tradantur erudiendi, a quibus illud Ciceronis consequitur, ut dimidio stultiores redeant quam accesserint. Vt enim tempus liceam quod amittunt et efficitur profecto illud Timothei et musici, ut postea duplex suscipiendus sit labor. Alter quo ea que didicerunt obliuioni tradantur, quod sane difficillimum est iuxta FLACCI sententiam. Quo semel imbuta est recens seruabit odorem Testa diu. Alter ut ad meliores preceptiones euehantur, quod et eo laetius fit, quo in prioribus illis

Timotheus musicus

Flaccus

oblitterandis necesse est operam
tempusq; consumere /

OMNINO dandi erit opera ne
pueri ꝑ litterarum disciplinā
grauiter et acriter verberentur /
Habet enim ea res feruile quiddā,
et generosius se penūo animū illi
indignat / ut plagiarum causam
tam tum literas oderit, cum nec
dum gustare cōperit / Adde q; me-
tu verberum declamaciones eis
ꝑpositas non ingenio proprio cō-
ponunt / sed ab alijs occulte compo-
sitas afferunt / qđ capitale et per-
niciosissimum est / Nam utriq;
vehementer fallit / et preceptorē,
qui spem falsam presumit, et dis-
cipulum qui id non intelligit,
qđ a se factum mentitur / Ho-
nestius igit et utilius erit, vel

blanditiis agere. vel interdus
solo uerborum terrore. illa ut
plage statim subsicute uideant.
Nam si securus fuerit maximam
negligencie fenestram licentia illa
prebebit. Si uero paulo adulti fue-
rint. ut honoris cupiditate exci-
tari possint. Tunc admonendi erunt.
quo dedecori id futurum sit. si s-
peram luserint. si reliquis igna-
uiores tardioresq. apparuerint.
et ut magis eos nescire q. discere
pudeat.

PLACET etiam ut pueris ipsis
aliquis ad disciplinam socius
adiungatur. cuius emulatione &
quibdam quasi igniculis accen-
dantur. Est enim nobilibus animis
quedam insita generosa inuidia.
ut in eodem studii genere uenturibus

6

postponi et quasi debiliores relin-
gerentur / ex quo sequitur ut
certim emulantes alter alterum
reddant alacriorem Non tam id
probamus ut sub eodem preceptore
magnis puerorum numeris prima
simul elementa doceat / Dum enim
omnibus satisficere cupit omnibus
quod se impariter nemini aut inte-
gram aut magnam impendit
curam, quo fit ut sicut nemo
neglectus ita et nemo benedictus
inde reuertat / Hoc autem de iis pre-
cipimus qui prima litterarum
fundamenta perdiscunt / Nam
in paulo progressis qui iam poetis
et historicos et oratores audire
possunt id minime est necesse /
Nam quo maior erit turba eo
diligentius preceptor ipse legere

Ouidio

conabitur, quia Ouidio teste / ex
citatur auditor studium.

I N illis autem erudiendis ordinē
hunc seruari oportebit, ut līris
et uerba aperte quidem et expedi-
te, non tam expresse nimis pro-
nunciare consuecant. Nam sic
obscura est in illa denique inueni-
uitatio, et uerborum concultatio,
ita inuocanda et fastidiosa uel
mensuram līrarum expressionū
in uerbis, quasi sillabarum dila-
tatio. Deinde grāmaticam oī
ex parte perfecte docendi sunt.

V T N in edificiis nisi valida iada
sint fundamenta, quicquid supra
construas corruat necesse est.

I TA et in studiorum rōe, nisi pr-
incipia optime calleant, quo ma-
gis progrediunt, eo magis imbe-

clitiam.

illitatem suam sciunt, quocir
 cl nomina et uerba declinare
 imprimis pueri sciunt, sine quibz
 nullomodo peruenire ad intellectū
 sequentium possunt, nec semel
 tantum docuisse contentus sit
 preceptor, sed saepe repetens utruq;
 utrumq; memoriam in his puero
 rum exerceat, et tanq̄ diligens
 imperator, quid didicerint, et q̄m
 recognoscat. Interdum uitiōse ip̄e
 declinet, ut illorum certitudinē
 tentet. Magnū enim proficiēdi
 testimonium erit, cum aliorū

G

errores intelligere uidebuntur.
 GRAMMATICAE autē due p̄tes
 sunt, quorum alteram, q̄ breues
 omnium orōis partium formulas
 et METHODO declarat, alteram
 historicam, q̄ historias et res gestas

pertractat appellint, eas formu
Las multis ex libris, qui extint,
capessere licebit, sed magna ex pa
tie compendium illud optimi t
parentis mei, ad id iuuabit. Vbi
sicut nihil est superfluum, ita oia
facile reperient, que ad oronem
recte struendam conduce uideant.
Sed illud a magro obseruari volu
mus, ut quas proponit pueris
earum regularum declinacces,
eas cum scribant, tum absq, scri
ptura componant. Si enim scrip
serint tm, euenit plerunq, ut ro
gati nihil ex tempore sciant re
spondere, ut pote soliti in omib
partib, multum diuq, meditari.
Contra vero, si memoriter tantu
respondere didicerint, sepe uo
quib, inter se Iris syllabe con

nesciunt ignorant. qđ si ad utruq;
 ut dixim⁹ assueti facti simul fue-
 rint. expeditam consequentur
 et in loquendo et in scribendo
 promptitudinē. Quam illudq;
 vehementer augebit. si Latine loq;
 continue assuefiant. Gñales t
 aut qđdam edocent^r vel in form-
 ulas. ut citius et firmitus parit^r
 ad id qđ ex his regulis cupimus
 perueniant. cuius generis est ut
 eorum verborum qđ actiua no-
 minant^r a neutris differentiā
 in eo pernoſcant. qđ neutroru;
 passiui. neq; in prima. neq; in se-
 cunda persona loquente homine
 fieri possunt. neq; n. recte dixe-
 rit quispiam. ego aror. tu araris.
 S. imit^r ut actiuorum notent ordi-
 nē. qđ cum sex spēs ēē dicat.

P

PRIMA Suppositum et appositum
tam habet: relique uero appositum
in accusandi casu alios excepto
primo eo quo stant ordine casus
tolerant passiuorum breuissima
est doctrina in quibus omnibus
nihil aliud fieri opus est nisi ut
appositum et suppositum mutatis
casibus conuertantur. Quid de ne-
utris que compendiosa preceptio
nam eodem ferme quo actiua or-
dine se habent et constructione
nisi quod accusandi casum non habent
que in apposito actiuis tribuimus
nam que transitiuua neutra dic-
untur licet accusatiuum habeant non
tam duos ut actiua eiusdem con-
dicionis uerba postulant. Depo-
nentia neutrorum formulam
sequuntur pauca proposuimus et

N^o

exempla. quo facilius mens nra
 intelligeret. Erit aut illud per q
 utile. ut in his regularu declam
 ationib consuecant ornate co
 ponere. ut exempli causa. oraco
 plerunq verbo claudat. et quicqd
 ab alio pendet. anteponat q. id a
 quo dependet. Facilius n postea
 ad stili eleganciam perducant
 i illud iam superfluum est admo
 nere. cum doctū preceptorem. &
 supposuerimus. ut castigatos heant
 libros. Nam in eo de quo supra
 mencionem feci pris compendio.
 multi multa addere voluerunt.
 qui dum periti stultis reperiri
 querunt. stulti peritis sunt in
 uenti. Q d ne magis detrahendi
 q. veritatis studio adducti dicere
 uideamur. Duo in eo genere exēpla

proponemus Vides. n. in ea com-
pariuorum regula. que docet a
nomnibz adiectiuus secunda de-
clinationis a g̃iuo addita or-
fieri comparitū. exceptis que
habent vocalem ãn̄ vocalem uulgo
id eē deprauatū et scriptumq̃
habent vocalem ante vs. Auunt
siquidem tenuis et similia q̃ voc-
alem ãn̄ vocalem h̄nt comparit
q̃ id nō didum sit. in secunda
l̄m̄ declinac̄ōe. in qua nullum
nom̄ reperies compabile; q̃ vocales
ãn̄ vocalem h̄eant; nisi in us ter-
minatū. quocirca utrunq̃. in e
idem uertit̄ et ante vocalem e
ante vs sed suam ip̄i declarant
ignoranciam. dum id tollunt.
q̃d̄ minime intelligunt. hoc l̄m̄
minus malū est cū nihil erroris

10

apparet, id uero nullomō ferendū,
q̄ in patronymicorū abusione ad-
ditum est, et h̄arū mutacōe, ut
rylides. Nam cum in deprauatis
codicib; ita scriptū hoc nomen
comperint, credo ut suū errorem
fouerent, et insitiā sub patris &
mei auctoritate congererent, in
eius regulis id ascripserunt. At
si quid h̄arum grecarū deliba-
ssent, rylides non rylides legi de-
bere cognouissent. Has igit̄ regu-
las non semel tantū percurrere
satis est, sed bis terq; atq; amplius
si oportebit repetant, ut eas tanq̄
manūū digitos p̄opte calleant.
Nec oīo erit absurdum etiā cum
ad maiora studia transierint, ad
easdem interdum reuocari, donec
mentib; sic inhereant, ut nulla

temporis intercapedine nulla ne-
gociorum varietate aut magni-
tudine elabi queant.

S

ED cum eorū noticiā tā asse-
ti erunt, coniungenda erit filibz
versuūq; cognicio, cuius tanta ē
utilitas, ut aperte dicē ausim ne-
minem posse iure doctum appellari,
cui hec ignota fuerit. Quare et
piscorum diligentiā meū non
admirari et laudare pariter non
possum, qui licet ad magna anhe-
lerent, nolebant tamē hec minima
se fugere. Vnde et Augustinus et
maxima ecclesie nre columna,
librum de musica, ubi etiā pedū
rationes exequit, conscripsit. Sed
ōmissa illorū auctoritate, sola
huius rei utilitas, imo et necessitas
facile declarat, quō studio ea sit

Augustinus

percipiendi. Neq; enī recte pronun-
ciare absq; ea sciencia quisq; valet.
Imo qđ maius est. nō recte intelligē.

MULTI N in poetis reperiem⁹ diuersis
quidem casibus sed eodem fine pro-
nunciata q̄ syllabarum ignar⁹
nullo pacto discernet. Quid qđ
aliqua sunt diuersē penitus si-
gnificationis sola unius sylbe
vel prolixitate vel correptione
dignoscenda. Postremo si nihil
etiam utilitatis asserret saltem
voluptatis grā id appetendum
esset. Nam sicut pulsante optio
citharedo magis delectat qui eius
artis cognitionē aliquam attingit
q̄ qui ignorat ita et in poetis
lectione maiore suauitate afficit
qui versuum rōnes habet q̄ qui ea
caret nec in carmine tm̄ ea p̄dest.

sed et in ea, q̄ vocant Rhetores &
numerofam oronem, q̄ pedibus
metricis constat, q̄ qui ab aliis
scriptam intelligere nō poterit,
multo certe min⁹ eam ip̄e faciet.

Ad eam scienciam non inuulis erit
is liber, qui sub alexandri noīe
versib⁹ habetur, ex quo etiā prete-
riorum et gnūm nomīs, et de-
clinationum formulas percipiet.

Nam preterq̄ q̄ omīa sumit a
prisciano, facilius eē q̄ carmin-
ib⁹ scripta sunt memorie cōm-
endant, conseruantq̄, priscian⁹
vero absq̄ doctrina līrū graci-
de quib⁹ paulopost loquemur,
nra sententia recte intelligi nō
pōt. Sed ubi pedum enumeracōes,
quā uulgo scansionē nuncupāt,
ex prima quadam degustacōe

Priscianus

12
assecuri fuerint. Reliq̄ deinde
syllabarum noticiã ex frequenti
poetarum lectione planius edi-
ficent: quapp Virgiliũ carmina
memorie mandent: ut ad omẽs
syllabe q̄ritatem optimi poete au-
ditorum iuant et exemplo. De-
clamare aut̄ etiam in his oppo-
tebit: ut assiduitate pedum nu-
merũ etiam solo uerborũ cantu
annotent. Deinde alia versũ
genera ex his perdiscant: q̄ de ea
volumina scripserunt: ut nihil
in hac utilissima sciencia int-
actum pretermittant.

Illud hoc loco tanq̄ e specula præ-
monere uelim: q̄ ut ait Satyr⁹.

Credite me uob̄ solũ recitare Sibylle
hoc inq̄ clara uoce predico: nẽes
posse absq̄ lãrarum grecarum

Virgilius

Satyrus

sciencia in hac versuū doctrina
fundamenti et ut ita loquar
medullam penit' introspicere.
S cio plerofq; esse qui eam latinis
lris necessariam esse negent q;
qm ignari ipi sunt oparent
reliquos inscite sue pares esse.
ut inier ceteros si nō superiores,
saltem nec inferiores iudicēt.

M ihi vero dum viliam nemo hūc
errorem (Si error est) eripiet: ut
eam non modo utilem sed perne
cessariam lris nris esse nō credā.

N anq; ut omittam q; eius doctrine
experies lras natura longis sepe
imprudenter contrahunt qd neq;
diphthongos neq; aliam recte scri
bendi normam x op' d' o' p' e' f' i' a' u' x
tenent qm id est existimandū
q; nrorum vocabulorū maxima

pus

pars inde originem traxit, q̄ mlt̄a
 in scriptoribz repiunt̄, q̄ nullo
 modo hui⁹ lingue ignar⁹ explan
 abit. Virgilius descensum ad inf
 eros, q̄ nequeant impune aues &
 superuolare auernum dicit, à grauis
 nominatū, qd̄ ip̄i nimitū scient, nisi
 ὄρνις auem dici audierint. Ouidi⁹
 de cerberi spumis. Aconita venena
 nata esse dicit, que q̄ nascuntur
 dura uiuacia caute agrestes acon
 ita vocant, quis hoc enucleabit nisi
 ἀκόνην caurem dici sciat. Syllam
 nyssi megarensium regis filiam
 in auem conuersam dicit, q̄ à τῶλο
 capillo citis est nominata, qd̄ nēo
 sane intelliget, nisi κρη ὠρονдео
 esse didicerit. Venerem q̄ in fastis
 à spumis maris nominatū asserit,
 qd̄ nec ip̄i intelligent, nisi à φέδων

Virgilius

Ouidius

ἀπο τῶν ἀφ' ὧν derivatam ēē
sibi declarat. hinc etiam magis
ignorantiae suae conscientia. q̄. t
disputacionis veritate adduci cō
fitebunt. si declinationes quaedā
tam in oratorib; q̄. in poetis gre
cas ēē meminertint. quātū nulla
apud nos regula tradit. Nam et
luctificam alecto. et nomine Dido
sepe vocaturū. et manius filius in
accusandi et gnāndi casu. Virgili⁹
et Rhetoricē et Dialecticē. et t
alia eius generis Oratores puile
runt. Multa sunt eiusmodique
cōmemorare ad susceptum op⁹
minime pertinēt. Nos autē et ve
terum doctissimorum exempla.
quorum nemo grece lingue exps
fuit. et Quintiliani auctē. qui
nās a grecis effluxisse ait. et

Quintilian⁹

Ciceronis q̄ si cito in libro de Senectute erudit̄ loquat̄ q̄ cōsuevit in suis ip̄e libris attribuendū esse l̄ris gr̄cis censē et FLaccit exortacōem sequentes Vos exemplaria gr̄ca nocturna versate manu versate diurna q̄ Gr̄ays ingenium gr̄ays dedit ore rotūdo Musa loqui Quo pacto eā linguā discere possint pro ingenio n̄i iudicio cōmonstrabim⁹ Nec sane me fugit Quintilianū (ut ab illis sumat exordū) precipe qd̄ mihi ea rōne difficilius uidet q̄ cum ea nob̄ lingua naturalis non sit nisi prius aliqd̄ loquendi p̄ncipiū ex n̄i habuerint in ea perdiscenda pueri nescio quo modo deterrēt Atq̄ ita mihi persuasit deo Quintilianum sic p̄cepisse

Cicero

FLaccus

Quintilian⁹

quia suis temporibus Latinam linguam
omnes haberent, nec in ea tanta elab-
oratione operaretur. Vidi ego contin-
nonnullos sub optimo et huius et
lingue nominis quod Romane doctis-
simo parente meo posteaque nostrae
fundamenta contigerant, uno
anno in Graecis tantum profecisse, ut
quos nunquam uiderant libros per-
se in Latinam linguam, sic integre
fideliterque conuerterent, ut ab omnibus
facile probarentur. Eam igitur adole-
scentes arripiant, nec confuse
nec inordinate, ut apud Graecos
tradi solitum erat, sed eas habeant
regulas, quas parentis nostri prece-
ptor Emanuel Chrysoloras sum-
mam collegit, ut quas patres ipse
nostri compendii amantissimum ex illis
contraxit. Et interdendum.

De Iano panonio inue-
lligit nec Ep'o d'na, ecc

15
admonerent maxime verborum
ipsa generali quadam preceptione
deriuare et ea que apud illos arua
/ mala verba sunt tanquam unguet
callearint / Sic enim facillime quod
in ea lingua vulissimum est nom
a verbo et verborum tempora et
prima fronte discernent / Hoc
autem et frequenti et diligenti pre
ceptoris interrogacione consequuntur
pauulatim demum ad scriptores perueniunt
et ad eos primo qui in soluta oratione
faciliores sunt ne dum sententias
ponderare laborare cogunt id quod in
principiis maxime desiderant regularum
quas didicerunt confirmationem omittant / Ut igitur libri du
riores erunt ita posteriores eis tra
dantur / Ad perarum postea prin
cipem homerum peruenient qui

sicut nris omnibus fontem quēdam
prebuisse uidetur illa ad discendum
non difficilis est hinc erit illa
animi iocunditas ut Virgili in
orationem contempleri queant
qui tanq̄ in speculo theida ad illi⁹
opera conformauit adeo ut ferme
nihil in Virgilio comperiat qd̄
idem apud Homerum non sit
nec res tm̄ sed et versus plurimos
verbum ad uerbum inde trāslatos
considerabunt sicut idē q̄ de
Theocriti Bucolicis et hesiodi geor
gicis ab eo factitatum est Reli
quis deinde et heroicis et tragicis
et Comicis insudabunt hoc in
primis seruentur in ea lingua
vocabulary varietatem et copiam
quibus ea maxime habundat nō
tam memoria q̄ et scriptis colligat

atq; eo promptiora erunt si in or-
 dinem redacta fuerint. Ex hac
 N scribendi assiduitate menti in-
 agis imprimunt et accensus et
 quorum sermo ille plenus est et
 peritius notant aut si forte ut est
 memoria labilis effluxerint habent
 semper quo tanq; in thesaurum
 se recipiant. Quapp id non mediocriter
 conducet si excribere ab initio et
 didicerint et in eo se vehementer
 exercuerint quod etiam ad legendi
 expeditionem non parum conferet.
 Vbi vero aliquum progressu fuerit
 tunc vel ex graeco in latinum vel
 ex latino in graecum vertent inci-
 pient quo genere exercitationis
 proprietatem splendoremq; verborum
 et promptitudinem lingue fac-
 illime comparabunt. Multan q;

legentem forte fallerent. transferetes
nullo modo fugere possunt.

N

OLYMPVS tñ dum eam linguam
ediscunt nřm penit' omittant. ne
desuetudine aliqui illam obliuif-
cant. et deñ op' sit ad prima uer-
elementa recurrere. Sed cum eis
quis dixim' qre carũ primas regis
habuerint. tunc ad prisciani cate-
torumq. gramaticorum cognici-
onem transcendunt. Vbi ea quæ
breuiter ab inicio cognouerint
diffusius accipient. et multa ui-
debunt scriptorum auctoritate
licere. q̄ prius pp breuitate discendi
eis incognita fuerant. Sub idem
tpus et in Ciceronis Eplis decla-
mabunt. ex quib' stili tum elega-
nciam. tum facilitatem. et sermo-
nis puritatem. ac sententiar' graui

litem adipiscen[ti] quos si memorie
mandauerint mirificos postea fru-
ctus in scribendi promptitudine
percipient/

N

EMO t[ame]n existimet in sola illa epl[ist]e
declamacione pinguem et quam
Cicero adipatam vocat or[ati]onem
consistere/ Eam nanq[ue] multar[um]
et variarum rerum lectio pariet/
Flacco teste/ Scribendi recte sapere
est et principium et fons/ Quare
ut ad alteram gram[m]aticae partem/
quam historice dixim[us] nominatim
traducunt iam ip[s]us erit/ Et sicut
reliquas sub compendio pri[us] reg[ul]as
didicerunt ita et eos qui res gestas
carpim collegunt prius p[er]legent/

Flaccus

Quo in genere Valerius et Justinus
eis offerent[ur] quib[us] et externam et
romanam historiam uno ferme

Valerius

aspectu contemplantur. A Valerio
quoque ea prestabit utilitas, ut ad
omnes uirtutum partes, ad egre-
giam dictam, tum factam, exemplis
orationem exornent. Reliquos deinde
historiographos ordine perlegent,
hinc variarum gentium mores,
instituta, leges, hinc varias hominum
fortunas, ingeniorum, et uitia, et
uirtutes excerpent, que res maxime
in quotidiano sermone facundia,
et in variis rebus prudentie opin-
ionem creabit.

EODEM quoque tempore poetas ceteros
ordine percurrent, in quibus ueris-
similium figmentorum subtili-
tatem admirabunt, et ad quoti-
diane uite institutionem sub fabli-
mentis coniectam reuocabunt,
ea enim a poetis conficta esse et

Cicero arbitrat̄ ut in fictis p̄sōis
 imaginem quōtidiane n̄r̄e uit̄e
 intueremur. Q̄d̄ et beatus hiero-
 nymus de Terentio sensit̄ q̄ ad fur-
 lam scribens de uidiuitate seruādi
 cum ebrietatem diceret fugiendam.
 Comici auctoritatem adduxit sine
 cerere et libero friget Venus. cuius
 inquit finis est. humanos mores
 nosse atq̄ describere. ab ip̄is flumīoz̄.
 montium. urbium. nationū et nōia.
 et firum colligent. A Virgilio aut̄
 incohandum esse. vel Augustini
 confirmat auctoritas. qui in hūc
 modum inquit Virgilium p̄p̄t
 paruuli legunt. ut uidelicet poeta
 magnus. omniumq̄. preclarissim⁹.
 atq̄. optim⁹. a teneris ebibit⁹. ānis.
 non facile obliuione possit aboleri.
 Lucanus forte nō absurde post the-

Cicero

Hieronymus

Terentius

Augustinus de
Virgilio

Quintilian⁹
de Luciano

toriam relinquit cum eum Quintili
an⁹ Oratoribus magis q̄ poetis dicat
imitandum esse in quo tñ ea est u
tilitas ut profueri nō dubitē qui tñ
poetam p̄be intelligat iam posse in
doctorum hominum numero hñ

I n deliberatio p̄sentī genere ip̄ius
orōnes adeo graues adeo artificio
se sunt ut nesciam an ab aliquo
rhetoricis preceptiones clariuse
colligere valeant Post Virgilium
Statii Thebais optime subsequetur

Statii Thebais

N am cum ad illius imitationem &
composita sit minor erit in disce
ndo labor Ex Ouidio Metamor
phoseon nihil ferme erit qd̄ preter
fabulas eligant quibz in miro stu
dio incumbent credentq̄ eas non
ut quidam putant poetis im̄ con
gruere Nam et Cicero tñ orōnes

Metamorphoseos

rum reliqua

19
tum reliqua volumina fabulis ple-
eunq; quasi quibodam gēnis dist-
IN XII Reliquis eius operib; cum
per se ipōs legent indulgebunt Illū
in vnum de fastis in promptu ha-
bebunt in quo et fabule quedam
ignociiores et hystorie et fastore
ratio est satis abunde pertractat.

Vtinam totus is liber ad nos perue-
nisset nullum n. hrem⁹ ex quo et
plenius et mores et sacra veteris
perspicerem⁹ Tragedie Seneca
cum pp fabulas multū iuuant
tum vero ppter sūās et uita et
sermoni quotidiano comodissās

Nam sicut grauiissima omnia cō-
tinent ita lasciuum nihil ad ser-
monis tum puritatem et elegā-
tiam proprietatem nemo Terēcio
magis idoneus adeo ut Terentiū

Quidi⁹ fastore

Tragedie Seneca

Terentiū

Iuuenalis

verbo frequenter cicero utatur
et libentē se uti Ciceronis Lelius
ille testat quare assiduitate leg-
endi memoria cōmendandus
erit huic Iuuenalem satyrorū
principem q̄i comitem addere
non verebor Nam hos duos qui
in promptu huerit confidat is
omnia que in quotidiano serm-
one contigerūt non modo ornate
proloqui posse verū etiam ad oēs
materiam sententiam aliq̄. fe-
hiturū Nec ideo deterreatur
quispiam ab illius Satyri lectiōe
quia nōnullis in locis uita q̄dā
horrenda aperte nimis redat
quat PRIMUM N. id raro facit
deū uiciorū magis q̄ uiciorū
incepitores detestari debemus
A. L. illis omissis q̄ pauca ēē dixim⁹

nihil inueniē? non laudabile nō
 christiano homini maxime con
 grūū PLAUT? non ad sales modo
 qui uite sunt ornamento sed et
 ad eloquentiam vehement? pderit
 Cum ei veteres tm̄ tribuerunt
 ut afflrmarent musis si Latine
 loqui uoluissent PLAUTINO serm
 one fuisse locutus MACROBI?
 q? duos antiquissimis tēporib?
 eloquentissimos fuisse asserit
 et COMICIUM PLAUTUM et OR
 ATOREM TULLIUM ORATIUS p̄ter
 optimam p̄terice artis cognici
 onem sermonis p̄p̄tate mea
 sententia suppedietur Nec quēq? facile
 inuenies in rerum epithetis
 VIRGILIO magis adherentem
 Adde q? ad aliorum scyrorum
 intellectum multa nob̄ accōmodat

Plautus

Orator

Perfius

Perfius breuis quidem et obscurus
sed id rerum varietate compensat
Alii sunt non ii quidem inuiles
poete sed alio tempore magis apte
lecturandi

CETERVM quia in poelis m
ulti et de astrologia et de situ
orbis sumpti reperiunt huius
erit incommodum tractatum ip
ere intelligere pomponium et
Mellam Iginium Solinum et que
nuper in latinum parens noster
conuertit Strabonem uidere
Adhuc rem etiam perutilis est
pitolomei pictura hinc familiare
ita ut in omnium locorum de
seriptione oculos mentis ad eas
figuram applicent et qui pntes
rem ipam inueneri uideantur
aliter n orbis deseriptione quada

P

plerunq. importat obscuritatem ;
 ER SPICVVM iam nimirum
 esse arbitror eum qui in predict
 arum rerum studiis eruditus
 fuerit ad rhetoricam disciplina
 posse transcendere ex qua cum
 dicendi artem fuerit affectus
 non modo Ciceronis orōnes int
 elliget verumet̄ ex superiorum
 rerum varietate et copiosam et
 ornata cum arte coniundā
 habebit eloquenciam nihil aut̄
 Rhetorica noua Ciceronis ad
 id perdiscendum erit accommod
 acius nihil vtilius Vbi omnes
 oratoris partes ficuli non plixe
 ita perfecte exponunt In qua
 quidem audienda eciā decla
 mare oportebit nam om̄s p̄cep
 tio ad exercitacionem debet

Rhetorica noua

accommodari. Postea non difficile erit alios à Cicetone ad oratoris institutionem compositos libros pernoscere et precepta in eius oracionibus tanq̃ in speculo intueri. Similiter et Quintilianus in ea re excellentissimi opera p̃currere. Verum quoniam omnes Cicetonis libri qui assidue lectuandi sunt qm̃ et utiles et faciles quosq̃ nunq̃ intermutēdos iudicamus morali plura referunt que oratori q̃ pernecessaria est optimum erit ut dialecticorum argumenta et Aristotelis ethica perdiscant ac deinde platonis volumina ex cuius fontibus omnia ille hausisse et ad cuius imitationem se penitus conformasse uideatur adeo ut quosdam

Quintilianus

Plato

etiam dialogos Platonis more
 et ab eo qui in loquendo primas
 habet partes et a materia ipsa in
 scripserit. Ciceronis aut libri
 cum omnes excellentissimi sint
 et utiles mea sententia et libri
 officiorum et Tusculanarum et
 quoniam principatum obtinent
 A lter quidem per precepta ad oem
 vite partem idonea Tusculane
 vero per variam multiplicemque
 rerum cognitionem preter pre
 cepta que ad omnem ferme scribendi
 materiam largam nobis copiam
 exhibent Si qua vero iurisciu
 lis pars adhibebitur ea tum
 ad causarum iudicialium tra
 ctatum tum ad plurimorum
 locorum explanationem vehem
 enter iuuabit. Que omnia posteaque

Officiorum et
 Tusculanarum libri

Iurisciviles
 Scientia

adepti fuerint iam nō modo pre-
ceptore nō indigebunt sed ipsi a-
liis preceptores erunt idonei itaq;
per se et legere & intelligē poterūt
CETERVM quia quemadmodū
a magistris instituendi sunt satis
satis abunde ut puto demonstra-
uimus reliquum est ut quopi-
eto ipsi adolescentes in studendo
se gerant aperiamus. Omnium
autē preceptorum illud et p̄mū
et saluberrimū ēē stituimus
ad qđ omnia velut ad quendam
ut graeci dicerent σκοπὸν sūt
referenda vt adolescentes ipsi &
aliquē se doctores fore cogitent

Nam qui studiorum suorum testi-
monium nunq̄ reddendum ēē
putauerit multa omittet plima
leuiter et ut dicitur in superficie illote

pedibus pertransibit nihil in ungue
 et ad medullam usque penetrabit in
 prospicere qui vero oportere quod
 didicerit docere existimaverit
 nihil in lectum nihil indiscussum
 relinquet omnia que in questionem
 venire possunt sibi ipsi tanquam in dia
 logo proponet et disputationis veri
 tatem elicere conabitur si quem
 etiam habent cui exercitationis
 causa quod audierint exponant ni
 hil hoc erit utilius Nam ut ait
 Quintilianus optimum profi
 ciendi genus est docere que did
 iceris Nec sint solum a precepta
 audire contenti sed qui in aud
 ores commentaria scripserunt
 et probati sunt eos ipsi met perse
 gant et radicibus ut aiunt sententias
 et vocabulorum vim annotent

Quintilianus

N OUIS IPI SNTAS ET AD REM ACCOM
ODIAS EXQUIRANT EXPOSICIONES
quoq. in libros scribere vehem
enter conducat sed tam magis
si sperabunt eas in lucem aliqu
proditurae attenciores n ad ea
sumus ex quib. laudem venari
studemus hoc exercitacionis r
genus mirifice acuit ingeniu
linguam expolit scribendi prom
ptitudinem. gignit perfectam
rerum noticiam inducit memo
riam confirmat postremo stu
diosis q̄i q̄dam expositionum
cellam promptuariā et meōre
subsidium prestat

V

BI PRIMVM per se studere
incipient operam dabunt ut
eos uideant qui variis ex reb.
compositi sunt Quo in genere

est Gellius Macrobius satum
 alium plinii naturalis historia
 que non minus varia est q̄ ip̄a
 natura. his addimus augustinum
 de Civitate dei qui liber
 historicis et tam rari veterumq̄
 religione refert⁹ est. Sed omnino
 illud teneant ut semp̄ ex his q̄
 legant conent̄ excerpere sibi q̄
 persuadeant qd̄ plinius dicit
 are solebat nullum esse librū
 tam malum ut non in aliqua
 parte prosit h̄ studendi ratio apd̄
 vereres conservata fuit adeo ut
 p̄ Linus maior electorum centū
 et lxx^{ti} opistographos. sororis
 filio reliquit quos aliquñ cccc
 nūmum largio licinio in hisp
 aniam vendere potuit Ea vero
 potissimum excerpent que et

plinius

memoratu digna et paucis in
locis inueniri uidebunt. Erit
hoc & ad orōnis tūm copiam
tūm promptitudinē valde ido-
neum si inter legendum ex va-
riis libris sententiam q̄ ad eāde
materiam pertinent annotabūt
et in unū quōdam locum colligēt
Pythagoreorum q̄ more quicquid
excellens interdū legerint vel
audierint uesperī cōmemorabūt
imprimunt n̄ ea confirmacōe
adeo ut non nisi difficillime ex
memoria aboleri queant. Valid-
ior etiā illa erit impressio si
statuo aliquo mensis die perce-
ptorum omnium memoria reno-
uabit. In grācis q̄ breuissime
proficient si cum p̄imum fun-
damenta acceperūt non semp̄

Pythagoreorum

MAGN.

magr̄m ducem expectabunt: s̄
 ip̄i se excubunt et magr̄i loco
 eius libros desument q̄ in lati
 num conuersi sunt et una cu
 gr̄cis percurrendo ex utroq̄uo
 lectione vocabula ip̄i per se et
 colligent inueniunt nōnunq̄
 presertim in sacris libri nōnulli
 gr̄ce latineq̄. exscripti ita ut ne
 una quidem syllaba interpretaciōis
 versiculus aut maior aut mīor
 sit: hi ad hanc rem sic optime
 conducent ut quosdam ego cog
 nouerim q̄ hac r̄aciōe ad maxias
 huius lingue noticiam abiq̄. pre
 ceptore ullo peruenerint: Freq̄
 uentanda erit imprimis gr̄
 carum l̄rarum lectio: nam si
 n̄ra tempōis desuetudinē dilabit̄
 quid de ea cogitandum est: que

nobis naturalis nō est

OPPORTEt autē legentem non
introsūm / aut sublinguam
ueritē / Sepe n̄ accidit ut nec seipm̄
audiens plurimos uersus q̄ illū
alienus excurret / Clara autem
lectio / cum ad intelligendum
non mediocriter proficit ut pote
aurib; uelut alio extrinsecus
sonante mentis attentionē acutē
excitantib; non parum eēt ad
stomachi digestionem ualere fe-
runt hī qui nature ac medicine
secreta tenent / Nam ut etiam

Plutarchus **P**lutar^{chus} tradit / vox q̄ spiritu
motus est / non in superficie sed
penitus intestina corroborat /
calorem auget / et sanguinem
attenuat / uniuersas emundat
venas / arterias etiam aperit a

Superuacane humiditas uim
 constare figiq nullam finit in
 his uasis qve cibum assumunt
 et excoquunt Plinius q lecti
 onem grecam et latinã lectu
 are se refert clare quidem et
 intente non tam uocis causa q
 stomachi Ariston eciam dicere
 solebat neq balnei neq oracõnis
 non purgantis vllam esse utili
 tatem cauendum tñ ne clamo
 sa vox et uiolenta fiat intēfices
 nanq nime dirumpunt et ra
 uicitatem frequent inducunt
 I n magno plerunq nūo legere
 si consueuerint ea res paret i
 pronunciandis orationib au
 daciã qua cum multos nris
 temporib carere uideamus tñ
 uero Isocrates quem eloquencia

Plinius

Ariston

Isocrates

parentem appellare Cicero nō dubitauit / adeo eius expert fuisse dicitur /
ut nec unam quidem orationem memoriter pronuciare valeret /

I

INTER legendum non prius
subsistere oportebit / quā ad finem
terminatam / quā clausulā vocat /
peruenerint / que si primo ut dicitur
congressu minime fuerit intel
lecta / reuocand⁹ erit grad⁹ et at
tentiore mentis acie / bis iterq; rele
genda / donec obaudiens sensus /
diligentia pulsantis excutatur /

Nec faciant quod superioribus annis
quendam in legendis de oratore
Ciceronis libris facere audiui⁹ /
qui verba tantum et dictionis ornatum
admirabatur / sensu vero et dictionis
ornatum penitus omitebat / sed
imitandi sunt / qui vehementer

21

fiunt / q̄ enim nō prius coreum
ara et poculorum insignia cōrem
plantur / q̄ ardorem siccis restinxer
int / ita studiosi primum sententi
as mores q̄ decerpant / Deinde ad
dictionis florem conuertant / que
dam sunt animalia / que florem
depascunt / ut apes / que dam ramos /
ut Capre / que dam radices / ut fues /
S studiosus vero eorum sibi exempla
proponat / que om̄ibz ijs vescuntur /
In historia / quid egregie / quid no
ue dictum sit / in verborum comp
ositione pure et eleganter scripta /
in sententiis quid fortiter / quid a
prudenter / quid iuste / quid modeste
annoet de poetica q̄ de polypo
dis capite tradit / idem ip̄e sentiat /
A iunt siquidē / qui de secreciore res
natura tradant / sumptum caput

illud in cibis plurimum suavitatis afferre. Ceterum gravibus insomniis turbulentiſſimisq; fantastiſis ſenſum afficere. Ita pericula hominũ animos maximi qdẽ dulcedine alit et pabulo nomĩo vero turbatum et agitationis ingerit. Quo circa inter legẽdũ animi frenis vii opus est nec illa fabularum studio efferri ut ſigmenta illa ſic nuda capiantur sed unumquodq; quid utilitatis ſub cõmento afferat rimandum eſt et id Catonis qdẽ et Cyro ſcribit Xenophon obiervandum. Tradit ſiquidẽ qdẽ cũ puellus eſſet præceptoris imperia obibat quidẽ sed cur imperaret causam ſibi declarari petebat que apud poetas impie crudelit

Cyrus
Xenophon

iniuste turpiter dicunt/nō ea
uitio danda sunt/sed artis ex
cellentia consideranda/que sin
gulis personis decorum suū redd^t

Sic enim et alius in rebus accidere
uidemus/ut a quibus re ipsa app
entibus animus abhorret/prop
tam effecta libenter vel cōtemp
lemur vel audiam? Nam et a
chrysoloram nō sic dicere
solum accepim? scorpiones et
serpentes/ quos fugimus/ si dep
ictos vera quadā imitatione
uiderimus/ magnoque delectam^r

Suis grunium/ terre stridore/
uenti sibilum/ maris strepitu/
cum audim? turbamur animo/
que tñ si quis ficta voce imitet/
voluptate quadam afficimur/
Que vero inscriptoribus uita accō

Chrysoloram

De ordine

modali et ad uirtutis rationem
pertinencia repiunt. ea meorie
comendanda sunt. Ordo poti-
ssimum in studendo adhibendus
est. Inne varios libros confuse le-
gant. sed singulis lectionibus
dispartitas horas haberi oportet.
q̄ una res plurimū prodest. et ad
librorum varietatem. et ad certū
consumationem. qd̄ abunde et
facile percipi pot̄. si quis statuta
hora exiguum qd̄ vel legit. vel
excribat. et id absq; vlla interm-
issione faciat. intelligit n̄ paucis
dieb; multum se profecisse. hoc
illud sonat hesiodi a parente n̄ro
sic interpretatum. paruula silentes
super adiecisse puillis. Idq; frequēs
peragas. grandis cumulat acuius.

Hesiodus.

Perturbatione vero. et ea quā gra

atrefiay' no
modo inuul
mus esse
licet. Chorus
tate confiat
animus uuler
in concinna
uulib; in ioc
confulto. C
lato et tempo
diuina vocem
pici sonogra
oculit harm
q̄ idē cernere
et neglecto ore
gentur milit
uictoriam pre
oculis specta cu
equites pedires
fuitane promi

29
ἀταξίας / nominant / nihil non
modo inuilius / verum et̄ defor-
mius esse ex aliis q̄ reb̄ intelligi
licet / Chorus ex multorū varie-
tate conficit̄ / qui si prout cuiusq̄
animus iulerit / canere voluerit /
in concinna q̄dam emergit et
aurib̄ in iocunda clamantium
confusio / Ceterum cum suo q̄sq̄
loco et tempore / ut institutum
est / ita vocem emittit / ex multi-
plici sonogata q̄dam et cōsona
exultat harmonia / In exercitiū
q̄ idē cernere licet / vbi si passim
et neglecto ordine / pallantes eu-
agentur milites / et facile hostib̄
uictoriam prēbent / et turpe q̄das
oculis spectaculū offerunt / cum
equites / pedites / Currus / calones /
sarcine promiscue feruntur /

et se inuicem si conferenda sit
manus impediunt / Contra bene
instructus exercitus / et amicis
spem / et hostibus terrorem incutit /
cum equites scutatos Sagittarios
funditores suo quęq; loco proce-
dentes / ordinemq; seruantes in-
uenit / Quare nõ minus in librari
studii ratione / q; ceteris in rebus
utilem hunc esse arbitremur or-
dinem / Nam nisi diuisa fuerint
lectionibus tempora / distrahit
multitudine librorum animus
efficaciusque ut dum eodem tempore
multa simul nobis uidentur co-
gitatione complectimur nullam
in partem liberum sortiamur
et intentum mentis habitum /
Adde etiam cum uesperis memoria
sint reperenda que die coguntur

difficile id assequi possum? ut quod
 apud quemque legerim? unum
 sub aspectum nulla cum dubita-
 tione aut colligam? errore non
 distindere omnia sese nobis offerat.

V

NUM illud adyiciemus nisi
 quidem ordinis sed non utilitate
 extremum? quod tamen non magis
 preceptum quam adhortationem
 existimari volumus? ut nihil hoc
 laetatio ocio dulcius esse arbitretur
 quod ut ait Cicero adolescentulis
 agitur senectutem oblectat sedas
 res ornata aduersis perfugium
 ac solacium prebet delectat
 domi non impedit foris. Ac
 pro ea nullum tempus abhys va-
 cuum preterlabi sinant. hoc sit
 negotium suum hic labor. hec gerit
 in his vigiliis in his etiam somnis?

Cicero

reponat / Ouid enim honestius
facere possunt / q̄ cum otium &
appetunt / in eo otio versari / qd̄
ab omnib; semper et utilissimū
et iocundissimum est iudicariū /
q̄rum reliqui temporis alex / q̄m
pule / q̄rum spectaculis tribuūt /
tantum ip̄i ad hec recolenda st
udia sumant / vbi non deerit qd̄
videant / qd̄ spectent / qd̄ admir
ent / cui applaudant / vbi dū erit /
nihil audient / qd̄ audisse nihil
dicent / qd̄ dixisse peniteat / n̄ eo
apud eos q̄q̄ sinistris sermoib;
carpet neminem ip̄i reprehēdet /
nulla spe rerum inanium / nullo
timore sollicitabunt / nullis ru
morib; inquietabunt / secum t̄m
et cum libellis / atq; qd̄ ceteris &
negatum est cum motius loq̄nt /

Hec est

Hec est illa uita quam regiã sine
 tamq. plinius minor appellabat.
 Hæc est illud æium, qd̄ dulce ho-
 nestum q. ac pene omni negotio
 pulchrius idem palam affirm-
 abat. hoc est qd̄ sapius esse Auili⁹
 eruditissime simul et faceris se
 dicere solebat. Ociosum esse q̄
 nihil agere. Hac ratione Plini⁹
 ille maior, omne temp⁹ perire
 arbitrabatur, qd̄ studiis literarum
 non impenderet. Cuius adeo pa-
 tris exilisse dicitur, ut Plinium
 minorem sororis sue filium sepius
 corripuisse dicat, q. ambularet,
 quia scilicet temp⁹ illud nõ p̄de-
 poterat. Quinimo cum de maio-
 rum more legi faceret, et lector
 quem greci ἀμαρῶσαν νοῖαντ,
 qdam p̄peram pronunciaisset

plinius minor

Auilius

plinius maior

quidam ex amicis revocavit et
repeti coegit cui plinius nempe
intellexerat inquit et cum ille
annuisset / Cur ergo revocabis
decem amplius versus hac tua
interpellatione perdidimus /
CATO quoque qui post mortem vi-
centis est cognominatus ne tempus
perderet interim dum senatus
coereret in curia vestibulo ali-
quid lectulasse fertur / Accus-
asse naturam theophrastus dicit
que cornibus et ceruis longam
vitam prestasset quibus diu
vivere nihil necesse erat hominibus
vero brevem qui multis seclis
ad infinitam rerum cognicio-
nem indigebant Quod an pro gra-
ui deplorare conveniat ipse vi-
derit nos tamen hoc teneamus non

Theophrastus

oportere
vivere quod
conque
animandi
natura ut
volare hon
cupiditas
humanita
cupia qu
vocant et n
institutio
dicimus ca
vires non
cua ex vi
vni homin
studiorum
o reliqua
raturum ut
scripta inte
studendi v

opponere inane hoc tempus est
 luere, quod ille breue nimis esse
 conquerebat, habent cetera
 animantes insitum aliquid
 natura, ut equi currere, aues
 volare, hominibus vero sciendi
 cupiditas tradita est, unde et
 humanitatis studia sunt nun-
 cupata, quam in greci *ωιδία*
 vocant, et nos eruditionem et
 institutionemque in bonas artes
 dicimus, eam humanitatemque
 veteres nominarunt, quia scie-
 tia ex vniuersis animantibus
 vni homini data sit, hoc autem
 studiorum genus, varia magis
 quam reliqua scientiam complectitur.
 Ceterum ut spero, qui iam per se ipsos
 scripta intelligent, tantam
 studendi voluptatem esse et

percipientur nris adhortac
tionibz minime egeant. Quare
iam scribendi modus hic fit.
A B E S mi Maffee i preceptoe
munus qd longe plus utilitat
in recessu hre cognoscer q in
fronte pmittere uideat. hic e
N et docendi ordo et studendi
precepta quibz no minus doct
issimus q optimus parens meo
et precipiendi iure auus tuus
discipulos instruebat q vel hac vna
roe optima esse putabis qd ex
eius ludo velut ex equo troia
meri litarum principes pdierit.
N am et maxima illorum pars
qui cum reliquis orbis partes
tum vero hanc nram Italiam
studiis excoluerunt ab eius fon
tibz emanarunt. Igit si totout

aiunt pectore in hec precepta
 exequenda incumbes. tñ inde
 fructum assequeris. ut q̄. de te
 spem nobis in doles tua pollicet.
 et quam tui ingenii opinionē
 concitasti. nō modo sustinere
 et equare. verum et superare
 possis. Verone XVIII Martii 1499

Quis uis sapit iste senē pbat ecce
 libellus;

Guarino veron.



GVARINVS baptiste Gua-
 rino filio iocundissimo. Salutē
 Quociens nuntiv̄ de te accipio to-
 cius nouo quodam me afficis
 quudio. ideo tecum certare ui-
 deris. ut cum alios. aut superare

aut equare studeas, quietere
nescias, nisi melior hodie q̄ heri
fueras a teip̄o censearis; p̄cla
ras imitatus arbores, que pri
orib; nouas semper frondes
nouellos in dies addunt, ram
ulos, donec letus confurgat
in aera vertex. Nuper agefi
lium tuum acceperam, studi
orum tuorum p̄micias, vel
potius delicias, et quidē ama
biles, qui veluti propago quada
m serpens, te ip̄m nomq; n̄m
herustas diffundit in oras.

Nunc aut̄ reueniens a te Leon
ellus fr̄ amabilis, alteras stu
diorum tuorū a p̄xiās
auulit, ingenii tui et erudici
onis argumentum sane celeb
rabile tenendum in studiis.

ordin
ac ger
dulci
relego
affici
amēt
nilitas
conter
ordin
litem
dorum
fruct
liquor
bore e
libellu
ē sceo
edari
dior
fore
num

ordinem adolescentibus p̄inde
 ac germinantis in cunabula
 discipline. Ip̄m aut̄ dum lego
 relego q̄ non minore delectac̄e
 afficior q̄ admiratione. Καὶ
 ἀνάπαλιν a deo iuuenilis fer
 tilitas cum senili maturitate
 contendit. Contemplari licet
 ordinem discendorum varie
 litem docentis consiliū legen
 dorum, campum messem d̄e q̄
 fructuosumq̄ thesaurum. Re
 liquum est ut addito lime la
 bore, et extrema ut d̄r manu
 libellus ip̄e politus ad unguem
 ē sceda feruum in volumen et
 edatur. Viciuor n̄ illud stu
 diosis adolescentibus ut viciuū
 fore, et εἰς χαρίδων locundissi
 mum legendo speculādo hauriēdo

congruam in Exscribitur igitur
et per multa conficiantur exem-
plaria in quibus Barista Gua-
rinus in dies magis ac magis
elucescat instar Ptolemaei
cilia diphrygentis femina bene-
vole ἐπιεμάϊ καὶ λίσαν ἀχο-
μαι ἀϊαθαρεαδαί σε τινα
ἀρόντα διδάσκαλον περὶ
τὰ λογικὰ ἢ διαλεκτικὴν
καὶ ποῦ δὲ τὴν φιλοσοφίαν
ἔπος γενομένου μαυτολό-
μαϊς ἕτερον ἰταλίας ἀγῆος
ἔσεαδαι πᾶδουμοι πᾶδου παῖ
φίλτατε E ser^r xvii April 1459



. FINIS .

ἐκπύου ἰσθ
φίαντ ἔκαπ
Βαρύθου
οἰς αἰ μαρ
επιπροσέτι
ἑστῆτα ἄν
αἰ λῆμ ἰσθ
αἰ σῆμ
καλον παρ
δαλεκτικῶν
φιλοσοφῶν
ο μὲν τῶν
αλῆσ ἄν
λοι πῆθου π
ἐκπύου ἰσθ

S.

